

॥ ५७ ॥ ५८ ॥ ५९ ॥ इति अनुशासनपर्वणि नैलकंठो ये भारतभा व दीपे द्विचत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १४२ ॥ ॥ ५॥ ॥ ५॥ अगवन्निनि ॥ १॥ २॥ ३॥ ४॥ ५॥ ६॥

सुखंवसतिधर्मात्मादिविदेवगणैः सह ॥ वीरलोकगतोनित्यं वीरयोगसहः सदा ॥ ५७ ॥ सत्वस्यः सर्वमुत्सृज्य दीक्षितो नित्यतः शुचिः ॥ वीराध्वानं प्रपद्येद्यस्तस्य
लोकाः सनातनाः ॥ ५८ ॥ कामगेन विमानेन सवैचरतिच्छंदतः ॥ शक्रलोकगतः श्रीमान्मोदते च निरामयः ॥ ५९ ॥ इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व
णि आनुशासोदानधर्मे उमामहेश्वरसंवादे द्विचत्वारिंशदधिकशततमोऽध्यायः ॥ १४२ ॥ ॥ ६३ ॥ उमोवाच भगवन्भगनेत्रप्रपू
ष्णोदंतनिपातन ॥ दक्षक्रतुहरयक्षसंशयो मे महानयं ॥ १ ॥ चातुर्वर्ण्यं भगवता पूर्वैस्तृष्टं स्वयं भुवा ॥ केन कर्म विपाकेन वै श्योगच्छति शूद्रतां ॥ २ ॥ वैश्योवा
क्षत्रियः केन द्विजो वा क्षत्रियो भवेत् ॥ प्रतिलोमः कथं देवशक्यो धर्मो निर्वर्तितुं ॥ ३ ॥ केन वा कर्मणा विप्रः शूद्रयो नौ प्रजायते ॥ क्षत्रियः शूद्रतामेतिकेन वा कर्म
णा विभो ॥ ४ ॥ एतन्मे संशयं देववदभूतपतेनघ ॥ त्रयोवर्णाः प्रकृत्येह कथं ब्राह्मण्यमाप्नुयुः ॥ ५ ॥ महेश्वर उवाच ब्राह्मण्यं देवि दुष्प्रापं निसर्गाद्ब्राह्मणः
शुभे ॥ क्षत्रियो वैश्यश्शूद्रौ वा निसर्गादिति मे मतिः ॥ ६ ॥ कर्मणा दुष्कृतेनेह स्थानाद्भ्रश्यति वै द्विजः ॥ ७ ॥ स्थितो ब्रा
ह्मणधर्मेण ब्राह्मण्यमुपजीवति ॥ क्षत्रियो वाथ वैश्यो वा ब्रह्मभूयं संगच्छति ॥ ८ ॥ यस्तु विप्रत्वमुत्सृज्य क्षात्रधर्मे निषेवते ॥ ब्राह्मण्यात्सपरिभ्रष्टः क्षत्रयो नौ प्रजा
यते ॥ ९ ॥ वैश्यकर्मचयो विप्रो लोभमोहव्यपाश्रयः ॥ ब्राह्मण्यं दुर्लभं प्राप्य करोत्यल्पमतिः सदा ॥ १० ॥ सद्विजो वैश्यतामेति वैश्यो वा शूद्रतामियात् ॥ स्वध
र्मात्प्रच्युतो विप्रस्ततः शूद्रत्वमाप्नुते ॥ ११ ॥ तत्रासौ निरयं प्राप्तो वर्णभ्रष्टो बहिष्कृतः ॥ ब्रह्मलोकात्परिभ्रष्टः शूद्रः समुपजायते ॥ १२ ॥ क्षत्रियो वा महाभागे वैश्यो
वा धर्मचारिणि ॥ स्वानिकर्माण्यपाहाय शूद्रकर्म निषेवते ॥ १३ ॥ स्वस्थानात्सपरिभ्रष्टो वर्णसंकरतांगतः ॥ ब्राह्मणः क्षत्रियो वैश्यः शूद्रत्वं याति दाशः ॥ १४ ॥
यस्तु बुद्धः स्वधर्मेण ज्ञानविज्ञानवान् शुचिः ॥ धर्मज्ञो धर्मनिरतः स धर्मफलमश्नुते ॥ १५ ॥ इदं चैवापरं देवि ब्रह्मणा समुदाहृतं ॥ अध्यात्मनैष्ठिकं सद्भिर्धर्मकामै
र्निषेव्यते ॥ १६ ॥ उग्रान्मार्गं हितं देवि विगणान्मन्त्राद्भ्रसूतकं ॥ दुष्टान्नैव भोक्तव्यं शूद्रान्नैव कर्हि चित् ॥ १७ ॥ शूद्रान्नं गर्हितं देविसदा देवैर्महात्मभिः ॥ पितामह
मुखोत्सृष्टं प्रमाणमिति मे मतिः ॥ १८ ॥ शूद्रान्नेनावशेषेण जठरे यो भ्रिये द्विजः ॥ आहिताग्निस्तथा यज्वास शूद्रगतिभाग भवेत् ॥ १९ ॥

49 || 7 || 8 || 9 || 0 || 1 || 2 || 3 || 4 || 5 || 6 || 7 || 8 || 9 ||